

מבשר טוב

דא"ח מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
סעודה ג' פרשת תצוה - זכור תשע"ב
עיה"ק צפת

- א -

וְאֵת־הַתְּצִוָּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֵיךְ שֶׁמֶן זֵית זָךְ כִּתִּית לְמִאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד (שמות כז, כ). יש להבין מדוע אמר הפסוק בלשון יחיד "ויקחו אליך" ולא אמר בלשון רבים ויקחו לכם.

במצות זכירת מעשה עמלק ומחייתו נאמר זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עִמָּלֶק בַּדָּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם (דברים כה, יז), ויש להבין מדוע אמר הפסוק בלשון יחיד "אשר עשה לך" ולא בלשון רבים אשר עשה לכם.

עוד יש להבין מדוע נצטוינו על מחיית זכר עמלק על שנלחם בישראל, ולא מצינו כזאת בשאר עמים שנלחמו עם בני ישראל שיצוה ה' למחות את זרעם ולא לשכוח.

- כל אחד יש לו מצות עשה ומצות לא תעשה השייכים במיוחד אליו -

ונראה לבאר בהקדם דברי אא"ז היהודי הקדוש מפשיסחא צוקללה"ה שכל יהודי יש לו מצות עשה אחת ומצות לא תעשה אחת שעליהם הוא צריך יותר להקפיד, שזה הוא עיקר תיקונו בעולם הזה, ובשביל תיקון זה נשלח לזה העולם.

וייתכן שיהודי יחיה את כל שנותיו בעולם הזה, ויקיים את התורה והמצוות, אך את אותו הענין הפרטי שהיה עליו לתקן לא תיקן אותו, ויצטרך לחזור עוד פעם לעולם הזה כדי לתקן את אותו הענין שעדיין לא תיקנו.

והסימן לדעת איזה מצוות הם מיוחדים לו, שאותה מצות עשה שנמשך האדם אליה יותר היא המצוה השייכת לשורש נשמתו, וכן אותה מצות לא תעשה שרואה שהיצר הרע מנסה ביותר להכשילו בענין זה, היא המצות לא תעשה שעליה הוא צריך להקפיד ביותר שלא יכשל בה.

- כמה מאמרי חז"ל המורים על יסוד זה -

וענין זה מרומז במאמר חז"ל (שבת קיח:): "אבונך במאי זהיר טפיי", ועומק כוונת מאמר זה בא לומר שלכל אחד מישראל יש ענין פרטי שעליו לתקנו ולמענו נשלח לעולם הזה, ועליו להיזהר באותו ענין ביותר.

וענין זה נכלל גם במה שאמרו חז"ל (ראה ברכות נח). "כשם שאין פרצופיהם שוים כך אין דעותיהם שוות", והיינו שיש לו דעת ושכל מיוחד ויחיד, מכיון שנברא בשביל ענין מסוים שעליו לתקן ואין אדם אחר יכול לעשות זאת. וכן הם ענין אלו ה' מצוות, מצות עשה ומצות לא תעשה הקשורים רק אליו.

ובזה מובן מה שאמרו חז"ל (סנהדרין לז). "לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם", ולכאורה תמוה איך יכול לומר זאת כל אחד ואחד מבני ישראל, ולהנתבאר אתי שפיר, מכיון שיש לכל אחד

ואחד ענין מיוחד לתקן בעולם שאין אחר יכול לתקן, על כן יכול לומר זאת, והכוונה על אותו דבר פרטי בעולם שעליו לתקן ולצורך זה נברא.

ובמסכת יומא (סב.) איתא לגבי שעירי יום הכיפורים שהדין הוא שצריכים להיות שוים, והירושלמי (מובא בתוס' ישנים שם, ד"ה שני) מקשה שהרי אפילו שני חיטים לא מצינו שתהיה חטה דומה לחברתה, ואיך נמצא שני שעירים שוים.

וזה מורה ג"כ על דבר זה שלכל דבר שברא הקב"ה בעולם יש בו ענין מיוחד להעולם, ואין הקב"ה בורא שני דברים שוים לגמרי, ודוק.

- ענין מלחמת עמלק - כפירה בהשגחה פרטית -

והנה בעמלק נאמר "מלחמה לה' בעמלק" (שמות יז, טז), היינו שמלחמת עמלק לא היתה מלחמה גשמית בלבד נגד עם ישראל, אלא נגד הקב"ה בכבודו ובעצמו. ויש להבין איך שייך מלחמה כזאת שאדם ילחם נגד הקב"ה, ואין זה שייך אלא בענין כפירה, על דרך "יודע את רבונו ומתכוון למרוד בו".

וביאור הדבר, דהנה אף הגוים שהם בעלי שכל האמינו תמיד במציאות השי"ת ושהוא ברא את העולם, כי הבינו וראו בחוש שאין שייך במציאות שאדם יברא בריאה שיש בה חיות, כי מה שאדם יכול ליצור הוא רק דומם ולא יצור חי, ומוכרח שיש בורא כל יכול שברא את העולם וכל אשר בו.

וכדברים האלה כתב בספר חובת הלבבות (שער היחוד פרק ו) וז"ל: "ויש בני אדם שאמרו, שהעולם נהיה במקרה מבלי בורא שהתחילו ויוצר שיצרו. ומן התימה בעיני איך תעלה בדעת מדבר בעודנו בבריאותו כמחשבה הזאת, ואילו היה בעל המאמר הזה שומע אדם שיאמר כמאמרו בגלגל אחד של מים שהוא מתגלגל להשקות חלקה אחת של שדה או גנה, וחושב כי זה נתקן מבלי כוונת אומן שטרח בחיבורו והרכבתו ושם כל כלי מכליו לעומת התועלת, היה לו להפליא ולהגדיל הרבה הדבר עליו, ולחשוב אותו בתכלית הסכלות, וימהר להכזיבו ולדחות מאמרו. וכיון שידחה המאמר הזה בגלגל קטן ופחות ונבזה, שנעשה בתחבולה קטנה לתקנת חלקה קטנה מהארץ, איך יתיר לעצמו לחשוב כמחשבה הזאת בגלגל הגדול הסובב את כל הארץ וכל אשר עליה מן הברואים, והוא בחכמה ויכולת, תקצרנה דעות כל בשר ושכלי המדברים להשיג הוייתה, והוא מוכן לתועלת כל הארץ וכל אשר עליה. ואיך יוכל לומר עליו, שיהיה מבלי כוונת מכוין ומחשבת חכם בעל יכולת. ומן הידוע אצלנו, כי הדברים אשר הם מבלי כוונת מכוין לא ימצא במאומה מהם סימן לחכמה וליכולת. והלא תראה, אם ישפך לאדם דיו פתאום על נייר חלק, שאי אפשר שיצטייר ממנו עליו כתב מסודר ושיטות נקראות כמו שהיה בקולמוס, ואילו הביא אדם לפנינו כתב מסודר ממה שאי אפשר להיות מבלי מצוע קולמוס, ואומר כי נשפך הדיו על הנייר ונעשתה צורת הכתב עליו מעצמה, היינו ממהרים להכזיבו על פניו, שאיננו נמלט מכוונת מכוין. וכיון שזה בעינינו דבר שאי אפשר להיות בצורות רשומות בהסכמת דעתנו, איך יוכל לומר בדבר, שמלאכתו יותר דקה ותיקונו יותר רחוק ועמוק בענינו עד אין תכלית, שיהיה מבלי כוונת מכוין וחכמת חכם ויכולת יכול".

הרי שכל מי שהוא בר דעת מוכרח להאמין כי יש בורא לעולם. אך אע"פ שהאמינו בזה הגוים, עם כל זה כפרו בהשגחה פרטית, וטענו שאין זה כבודו של השי"ת להתעסק עם יצורים ארציים שפלים, על כן ברא את כח הטבע ומסר את עולמו להנהגת הטבע.

וענין זה מרומז בפסוק "רם על כל גוים ה' על השמים כבודו", (תהלים קיג, ד), היינו שכל הגוים מכירים בענין רוממותו של השי"ת, אך טענתם כי מחמת כבודו אינו משגיח על הארץ, אלא נמצא רק בשמים.

אך עם ישראל אינם כן, אלא מאמינים בהשגחה פרטית של השי"ת, שמשגיח על כל פרט ופרט גם בארץ, ואין שום דבר שמסור בידי הטבע. וכמו שנאמר בהמשך הפסוק הנ"ל (פסוקים ה-ו) "מי כה' אלקינו המגביהי לשבת", ועם כל זה "המשפילי לראות בשמים ובארץ", היינו שכח השגחתו הפרטית נמצא גם בארץ.

וזה היה גם הענין של עמלק, שאף שהאמינו במציאות השי"ת, ושהוא ברא את העולם, אך כפרו בהשגחה פרטית. ופגם זה פגמו בעם ישראל במלחמתם עמם.

וכמ"ש א"ז בסה"ק דברי בינה (פרשת יתרו, דרי"ז ד"ה וביותר) בשם המגיד מקאזניץ זצוקללה"ה בסה"ק עבודת ישראל, וזל"ק: "וביותר הוא קליפת עמלק" שהוא כמו שמבואר בספר הקדוש עבודת ישראל (ראה שם בפרשת בא ד"ה איתא) מהרב המגיד הקדוש מקאזניץ זצלה"ה זי"ע, שזה היה קליפת עמלק והמן הרשע ימ"ש שהם אינם מאמינים שיהיה גדלות שאין סוף ב"ה מתלבש בתורה ובדברים שפלים, דהיינו שיהיה הנהגת העולם על פי התורה, ויהיה מתלבש בחינת אין סוף שהוא השגחתו יתברך בכל הדברים השפלים, ומחמת זה אמרו עזב ה' את הארץ ומסר העולם למערכת השמים ח"ו", עכל"ק.

- ב -

ומחמת שמלחמתו של עמלק לא היתה רק מלחמה גשמית נגד עם ישראל, אלא גם מלחמה ברוחניות, וכמו שנאמר "מלחמה לה' בעמלק", על כן נצטוו ישראל למחות את זרעו של עמלק ולא לשכוח את מעשה עמלק, מה שלא מצינו כן בשאר אומות שנלחמו עם בני ישראל.

והנה ענין מלחמת עמלק אינו ענין שעבר שהיה פעם, אלא הוא הווה בכל אדם מישראל ובכל זמן, וכנאמר בפסוק הנ"ל "מלחמה לה' בעמלק מדור דור", והיינו הנסיונות שיש לכל אחד בעניני עבודת ה', ובפרט באותם ענינים השייכים אליו באופן פרטי, כנ"ל בשם היהודי הקדוש שכל אחד מישראל יש לו מצות עשה אחת ומצות לא תעשה אחת השייכים אליו ביותר, זה נמשך ממלחמת עמלק שפגם בעם ישראל.

כי כפי הנתבאר ענינו של עמלק היה הכפירה בהשגחה פרטית, היינו שרצו לבטל השגחת השי"ת בעולם הזה, ובזה רצו לבטל החשיבות שיש לכל יחיד ויחיד לתקן בעולם הזה, מכיון שלשיטתו אין השגחה ורוחניות בעולם הזה ובגשמיות.

- אשר עשה "לך" עמלק - לבטל מ"ע ומל"ת השייכים לך בפרטיות

ועל כן נאמר "זכור את עשר עשה לך עמלק" בלשון יחיד, לרמז על הענין הנ"ל, שעיקר הפגם של עמלק היה על אותם הענינים השייכים לכל אחד ואחד באופן פרטי, שמחמת הפגם של עמלק יש לאדם נסיונות כדי למנעו מלקיים את המצות עשה והמצות לא תעשה השייכים אליו באופן פרטי.

- אשר עשה "לך" עמלק - בחינת "לך" פירוד ומחלוקת

ויש לבאר עוד מדוע נאמר בלשון יחיד "אשר עשה לך עמלק", שעמלק גרם פירוד בעם ישראל, שכל אחד יהיה בגדר "לך" ולא יהיו באחדות.

וכמ"ש א"ז בסה"ק דברי בינה (פרשת תצוה, דר"ז ד"ה והנה כח) וזל"ק: "והנה כח עמלק הוא להיפוך ממש מן כח האחדות, כי כל כוחו הוא לעשות פירוש בין הדביקים, ולעורר שנאה ומדנים בין אחד לחבירו כידוע. וזה שכתוב [ועל נסותם] את ה' לאמר היה ה' בקרבנו אם אין - ויבא עמלק (שמות יז, ז-ח), כי על ידי שבאו ישראל לספיקות אם יש ה' בתוכם אם אין, ונפלו מאמונה השלימה שהכל הוא רק כוחו יתברך לבדו בכל הפרטים שבעולם, וזה בא להם על ידי המריבות ומחלוקת שהיה ביניהם, ועל ידי זה לא יכלו

לראות עין בעין את השגחתו ואורו יתברך המאיר בעולם, ובזה גרמו ויבא עמלק, כי זה כוחו ומדתו לעורר מדנים ומריבה בין ישראל כנ"ל, עכל"ק.

וכדי שיהיה בכח כל אחד ואחד לתקן הענינים הפרטיים שלמענם נברא בעולם צריכים לכח האחדות שהוא ההיפך מכח עמלק.

- אשר עשה "לך" עמלק - ענין גיאות -

ואפשר לבאר יותר מה שאמר הפסוק "לך" בלשון יחיד, דהנה נתבאר בספה"ק שעניינו של עמלק הוא גיאות, ובמלחמתו עם ישראל הכניס גיאות בבני ישראל, וזה הפירוש זכור את אשר עשה "לך" עמלק, היינו שעמלק עשה לך ענין זה שכל אחד ואחד יהיה בגדר "לך", על ידי גיאות.

- ויקחו "אליך", התיקון לפגם עמלק ע"י מרע"ה -

והתיקון לכל הנ"ל הוא על ידי משה רבינו ע"ה, שנלחם עם עמלק, וכל התיקון של הענינים האלו שפגם עמלק בעם ישראל נעשים על ידי מרע"ה, בכל דור ודור.

כי משה רבינו ע"ה היה "עניו מכל האדם אשר על פני האדמה" (במדבר יב, ג), ולכן היה בכוחו להתפלל ולעזור במלחמת בני ישראל בעמלק, ולעזור לכל יחיד ויחיד לתקן את מה שפגם בו עמלק בפרטיות, בבחינת זכור את אשר עשה "לך" עמלק.

וכמ"ש אא"ז בסה"ק דברי בינה (פרשת תצוה, דרי"ז ד"ה והנה, כהמשך לדבריו הנ"ל בשם העבודת ישראל) וזל"ק: "והנה להיפוך, היה מבטל כוחם (-של עמלק) משה רבינו עליו השלום, וראה שהכל הוא רק על פי הנהגת התורה, וזה הוא עיקר ביטול כח עמלק", עכל"ק.

ואיתפשוטותיה דמשה בכל דרא ודרא, כמבואר בזוה"ק ובתניא קדישא (פרק מב) שבכל נפש מישראל ישנו ניצוץ מנשמת מרע"ה, ומכח זה של מרע"ה ישנו הכח בכל יהודי עד סוף כל הדורות להכניע את כח עמלק ולמחות את זכרו.

וזה הפירוש במה שאמר הפסוק "ויקחו אליך שמן זית זך" בלשון יחיד, היינו שהקב"ה אומר למשה שעיקר התיקון של עם ישראל יהיה על ידך במה שיקחו "אליך", וזה מתקן את הפגם אשר עשה "לך" עמלק כמבואר לעיל.

יה"ר שנזכה לתקן את כל הפגמים, ולתקן כל אחד מצוות השייכים אליו, ולמחות את זרעו של עמלק ולבנין בית המקדש בב"א.

M0732951213@gmail.com לקבלת הגליון מירי שבוע למייל שילחו מייל לכתובת